

Donostia, 2017ko uztailaren 14a

IDAZKARI NAGUSIARI

OROIMENAREN BULEGOARI BURUZKO KONTROL MOZIOA

Irabazi Donostia taldearen bozeramaile Amaia Martin Garinek, Udalbatzaren Araudi Organikoaren 98. artikulua oinarri, KONTROL MOZIO hau aurkezten du Lehendakartzako eta Gardentasuneko, Giza Baliabideetako eta Berrikuntzako zinegotzi ordezkari Juan Ramón Vilesesi eginiko interpelazioaren emaitza gisa, ekaineko PERTSONENTZAKO ZERBITZUEN BATZORDEAN, Gerra Zibilaren eta Frankismoaren biktimak izan ziren donostiarren testigantzak biltzeko bulego bati buruzkoan.

JUSTIFIKAZIOA

Joan den maiatzean, Donostiako udalak eta Aranzadi zientzia elkarteak lankidetzak hitzarmen bat sinatu zuten “1936tik 1945era Donostian izan ziren giza eskubideen urraketek buruzko ikerketa” proiektua burutzeko. Proiektu horrek barne hartzen du oroimenaren bulego bat martxan jarri eta kudeatzea, Aranzadiren egoitzan bertan, Zorroagan.

Iruditzen zaigu beharrezkoa dela, Euskal Herriko eta Espainiako beste hainbat herritan egin den moduan, udalak 1936tik 1975erako frankismoaren krimenei buruzko testigantzak jasotzea. Hori dela eta, uste dugu 1936tik 1945erako epea bakarrik biltzen duen Aranzadiren proiektuari abala emateko erabakiak informazioaren kudeaketa zailtzen duela eta oroimena zatitzen duela. Ez litzateke ulergarria izango testigantza ematera doazen pertsonen lekuko izatea ukatzea, azterketaren eta ikerketaren garaia tarte oso zehatz batera akotatu nahi izan delako. Horretan jardungo duten historialariek azaldu dutenez, testigantzen bilketa Gogora Institutura bidaliko da; eta institutu horrek, hain zuzen, 2020ra arteko plana aurkeztu berri du, 1936tik 1978ra izandako giza eskubideen urraketek buruzko txostena nabarmentzen duena.

Hori dela eta, azterketa oso bat egin beharra dago, publikoki, eta gainera ahalik eta lasterren, denbora igarotzeak oroimena berreskuratzea zailtzen baitu. Testigantzak nahitaezkoak eta presazkoak dira gure iragana berreraikitzeke. Horrez gain, une honetan Argentinan auzi hori zabalik dago eta testigantzak han ere txertatu egin behar dira. Era berean, aurrez adierazi izan dugun moduan, beharrezkoa da gure epaitegietan ere ikertzea, Espainiako estatuaren salbuespenezko egoera (Europako Batzordeko Oroimenaren arduradunak termino horrekin definitua) amaitu egin behar delako. Espainiak salbu, Europako herrialde guztiek epaitu dituzte beren diktadurak eta errudunak, eta biktimen aitortza sustatzeko politika aktiboa garatu dute.

Oroimenaren aldeko mugimenduak eta erakunde historikoek duela urte askotatik egin dituzten erreklamazioak aintzat hartu behar dira, egia kontatzeko, justizia egiteko eta biktimei ordaintza egiteko. Lan hori arrazoi guztiz biologikoengatik

da premiazkoa, motibazio politiko eta juridikoez harago. Gero eta gutxiago dira 1936tik 1975era egindako basakerietatik bizirik atera direnak eta gertakarien testigantzak lehen pertsonan zein hirugarrenen partez eman ditzaketenak. Oroitzapen horiek protagonisten eta gertakariak ezagutu zituztenen heriotzekin desager ez daitezen, nahitaezkoa da 1975era arte ikertzea eta frankismoko terrorearen kontatu gabeko kontakizun horiek guztiak biltzea.

Bestalde, lan hori koordinatu beharra dagoenez, administrazio publikoak eta Gogora Institutuak funtsezko eginkizuna dute. Hori dela eta, aurreko hilean ohiko mozio bat aurkeztu genuen, Foru Aldundiak kudeatuko lukeen bulego sare bat ezartzeko helburuarekin, Araban egiten ari diren moduan. Dena den, mozioak ez zuen aurrera egin. Une hartan ekimena modu globalean proposatu genuen, lurralde osorako; izan ere, ikusten dugu herri eta hiri batzuek aurrekontu mugatuak dituztela eta ez dutela baliabide nahikorik oroimenaren berreskuratzea herrian edo hirian bertan garatzeko. Nahitaezkoa da herri eta hiri guztiak erantzun bat ematea, diktadura frankistaren errepresaliatuak izan diren bizilagunak aintzat hartuz.

Hori dela eta, uste dugu aipatutako azterketa hobetzeko aukera ematen duten alternatibak planteatzen jarraitu behar dugula eta Donostiako udalak duela eginkizun nagusia eskuratutako informazioaren kudeaketan, 2012ko irailaren 27an Donostiako Udaltzako horren harira hartutako erabakia betetzeko helburuz. Izan ere, egun hartan kondenatu egin ziren “modu legitimoan eraikitako gobernuen kontra eginiko altxamendu militarrek, esaterako, 1936ko uztailean Franco Jeneralak Errepublikako Gobernuaren aurka gerra bidegabera hasi zueneko”, eta “egiarako eskubidea, benetako justiziarako eskubidea eta ordaintza duin eta ez diskriminatzaileko eskubidea bermatzeko beharrezko neurriak hartzeko” konpromisoa hartu zen.

Horrexegatik aurkezten dugu ondorengo

KONTROL MOZIOA

1. Donostiako Udaltzako gobernu taldeari eskatzen dio tokiko oroimenaren bulego bat jar dezala erdiguneko eraikin publiko batean, 1936tik 1975erako errepresio frankistari buruzko testigantza ematera doan jendeari iristeko erraztasuna emateko.
2. Donostiako Udaltzako gobernu taldeari eskatzen dio bildutako informazioa kudea dezala administrazio publikotik bertatik, eginkizun nagusia bere gain hartu eta 2012ko irailaren 27an Donostiako Udaltzako hartutako erabakia betetzeko; izan ere, egun hartan konpromisoa hartu zuen “egiarako eskubidea, benetako justiziarako eskubidea eta ordaintza duin eta ez diskriminatzaileko eskubidea bermatzeko beharrezko neurriak hartzeko”.

3. Donostiako Udalbatzak gobernu taldeari eskatzen dio Gogora Institutuarekin eta Eusko Jaurlaritzako Giza Eskubideen Zuzendaritzarekin —errepresio frankistari buruzko testigantzen datu base bat du— elkarlanean aritu dadila, bildutako datuak Donostiako hiritarrei ezagutarazi eta ezagutza horiek berdina ez gertatzeko berme gisa baliatzeko helburuz.
4. Donostiako Udalbatzak udal gobernuari eskatzen dio bilera bat egin dezala Gogora Institutuarekin eta Eusko Jaurlaritzako Giza Eskubideen Zuzendaritzarekin, hiru hilabeteko epean, bai eta Argentinako Kereilaren Aldeko Euskal Plataformarekin ere, udal gobernuak errepresio frankista jasan duten pertsonen oroimenarekin lotutako ekintza judizialei buruz izan ditzakeen zalantzak argitzeko.
5. Donostiako Udalbatzak udal gobernuari eskatzen dio bildutako informazio guztia Buenos Airesko (Argentina) 1. Epaitegi Kriminal eta Korrekzional Nazionaleko auzian txerta dezala, bere garaian Frankismoaren Krimenen Aurkako Kereilaren Aldeko Euskal Plataformak jarritako kereila kriminalaren ondotik, Gasteizko udalak egin duen moduan.
6. Donostiako Udalbatzak udal gobernuari eskatzen dio, udal korporazioa osatzen duten alderdi politikoetatik hala nahi dutenen izenean, kereila kriminal bat jar dezala hiriko epaitegietan, frankismoak Donostian egindako krimenen harira, Gasteizko udalak eta Arabako Batzar Nagusiek dagozkien hiriko eta probintziako epaitegietan egin duten moduan.

Izpta.: Amaia Martin Garin,
Irabazi Donostia udal taldearen bozeramailea.